

Verslag: Lokale Besturen- en Coördinatorenavond over Energiegemeenschappen

Datum: 5 juni 2025

Locatie: in Huis van Eemnes

De thema-avond, georganiseerd door Energie Verbonden voor aangesloten energiecoöperaties, richtte zich op de **grote ontwikkeling van energiegemeenschappen en energiedelen** als cruciale stap in de energietransitie voor de komende jaren. Het doel was inzicht te geven in de achtergrond, de huidige stand van zaken en de toekomstige rol van energiegemeenschappen in het decentrale energiesysteem.

Achtergrond en Nieuwe Wetgeving: De energietransitie behelst een verschuiving van een fossiel, centraal en monopolistisch systeem naar een **hernieuwbaar, gedemocratiseerd en decentraal systeem** met miljoenen kleine, door burgers en bedrijven zelf beheerde energiebronnen. Deze verandering brengt uitdagingen met zich mee, met name op het gebied van vraaggestuurde productie en de noodzaak tot energieopslag. De nieuwe Elektriciteitswet (actueel per 1 januari 2025/2026) en Warmtewet definiëren voor het eerst energiegemeenschappen als juridische entiteiten. Een energiegemeenschap moet een coöperatie zijn, mag actief deelnemen aan de energiemarkt, moet democratisch bestuurd worden door leden met vrijwillige toetreding, en dient milieu-, economische of sociale gemeenschapsvoordelen in een lokaal gebied na te streven, zonder primair winstoogmerk. Energiecoöperaties zoals Energie Verbonden en haar leden voldoen aan deze definitie.

Cruciale Rol van Energiegemeenschappen: Energiegemeenschappen worden gezien als een **middel om de energietransitie verder te brengen** en het energiesysteem efficiënter in te richten. Ze vormen de 'derde as' naast overheid en markt in een gewenste **publiek-privaat-burger samenwerking (PPS+C)**. Het ultieme doel is om zoveel mogelijk **lokaal opgewekte energie lokaal te gebruiken tegen lokale prijzen**, wat de druk op het landelijke net vermindert. Energiecoöperaties streven ernaar dat tegen 2050 **50% van de energiestromen in dat decentrale systeem** zitten.

Praktijkvoorbeelden en Pilotprojecten:

- **Martin (Wattnu):** Presenteerde het '1000 daken project' en de pilot 'Gooi Meer Energie' op een bedrijventerrein, gericht op **lokaal energiedelen** tussen producenten en afnemers. Belangrijk is het realiseren van **gelijktijdigheid** tussen opwek en afname, wat leidt tot prijsstabiliteit en minder afhankelijkheid van de marktprijs. De simulaties toonden aan dat de combinatie van zon- en windenergie de gelijkzijdigheid aanzienlijk verhoogt.
- **Bob Duindam (Lochem Energie):** Deelde ervaringen van een innovatieve en professionaliserende coöperatie. Lochem Energie ziet een gemeenschap als een **sociaal begrip** en fungeert als parapluorganisatie voor kleinere kernen. Ze ontwikkelen een eigen **IT-platform (Energy Box)** voor real-time monitoring en **slimme aansturing van apparaten** (bijv. warmtepompen, elektrische auto's) in huizen om netcongestie tegen te

gaan en de gelijktijdigheid te verbeteren. Zij benadrukken het belang van **financiële prikkels** om participatie te stimuleren.

- **Peter van Drenth (Eemnes, Lef Project):** De 'Lef pilot' (2019-2022) toonde aan dat energiedelen binnen een gemeenschap 20% extra lokaal energiegebruik oplevert. Eemnes heeft een **experimenteerstatus voor 10 jaar**, waardoor ze daadwerkelijk energie mogen delen en verrekenen. De pilot richt zich op **prijsstabiliteit, eigen regie van de gemeenschap bij prijsstelling, transparantie en netbewust energiedelen**. Ze gebruiken simulaties om energiegemeenschappen te vormen en plannen de introductie van een variabel nettarief met Stedin.
- **André Dipell (OM nieuwe Energie):** Lichtte de rol van OM als coöperatieve dienstverlener toe. OM faciliteert al 12 jaar "zelflevering" en markttoegang voor energiegemeenschappen. De grote uitdaging ligt in het **vertalen van de complexe energiemarkt (onbalans, apexprijzen)** naar een begrijpelijke en transparante nota voor consumenten. Essentieel is het **real-time inzicht en sturing** om de balans op een lager netniveau (wijk, huishouden) te creëren en de **netcongestie** te adresseren.

Uitdagingen en Toekomst: De avond benadrukte dat, hoewel er grote stappen worden gezet, de sector nog in een pilotfase zit. Belangrijke uitdagingen zijn:

- **Betrekken van de brede bevolking** bij het complexe concept van energiedelen en bewustwording creëren.
- De **financiering en verdienmodellen** voor coöperaties, zoals callcenters en IT-infrastructuur, op de lange termijn.
- Het **beheer van onbalansrisico's** en de complexe administratieve afhandeling van variabele tarieven voor consumenten.
- Het **oplossen van netcongestie** door middel van groepscontracten met netbeheerders en slimme aansturing.
- De **doorontwikkeling van software en platformen** voor monitoring en sturing.
- De impact van **subsidies (SDE++)** op de transparante prijsvorming binnen energiegemeenschappen.

De conclusie is dat energiegemeenschappen een **prachtige kans** bieden voor innovatie en een fundamentele verandering in het energiesysteem, maar dat de praktische invulling en opschaling nog veel pionierswerk en samenwerking vragen. De coöperatieve wereld werkt hierin steeds nauwer samen.